Euskal Herriko Ahotsak

ahotsak.com

Maritxu Olarra Olazagirre

Eibar, Gipuzkoa
(1928-2017)

Aurkibidea

Biografia

Eibarko Arrate auzoan azken 60 urteotan gertatutakoaren lekukorik handiena da Maritxu. 1928. urtean jaio zen Donostian, Zabalegi baserrian (Aieten), baina hamabost urte besterik ez zituela, 1943an, Eibarrera joan zen zerbitzatzera Arrateko abadetxera, Don Pedro Gorostidi ezagunaren etxera. Don Pedro eta bere senideak zaindu zituen, Arrateko ostatuan zerbitzatu zuen, Arrateko elizako serora izan zen hainbat urtez, eliza alboko dendako arduraduna izan zen, Arrate Irratiaren sorrera ezagutu zuen, eta Arraten azken 60 urteotan izan diren aldaketa guztiak bizi izan ditu. Don Pedroren iloba batekin ezkondu zen 1957an, Andres Egidazurekin, eta 3 alaba izan ditu. Bere hizkeran, Eibarko, Elgoibarko eta Donostiako euskararen eragina nabari da, nahiz eta elgoibartarra nagusitu (Don Pedro eta bere senarra elgoibartarrak baitira).

Zintak

EIB-043

- **Proiektua**: Eibarko ahozko ondarea
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Sarasua Aranberri, Asier
- **Data**: 2008-03-28
- **Iraupena**: 60 min
- **Euskarria**: MiniDV
- **Kodifikatzailea**: Sarasketa, Ane
- **Transkribatzailea(k)**: Elexpuru, Juan Martin - Arriola, Aitane
- **Emalea**: Sarasua Aranberri, Asier

EIB-044

- **Proiektua**: Eibarko ahozko ondarea
- **Elkarrizketatzailea(k)**: Sarasua Aranberri, Asier
- **Data**: 2008-03-28
- **Iraupena**: 18 min
- **Euskarria**: MiniDV
- **Kodifikatzailea**: Sarasua Aranberri, Asier
- **Transkribatzailea(k)**: Zubeldia, Xabi
- **Emalea**: Sarasua Aranberri, Asier

Pasarteak

1. Arrateko ostatua beteta oporretan

- **Erref**: EIB-043/006
- **Iraupena**: 0:01:11. **Hasi**: 00:08:57. **Bukatu**: 00:10:08
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autoak
- Aisia » Taberna giroa » Hotelak eta pentsioak

Laburpena:
Gaur egungo Arrateko "koloniak" diren horretan zegoen "ospederixia". Kolonia nolakoa zen azaltzen du. Jendea oporrak pasatzera joaten zen bertara. Manolo Gisasola autoz joaten zen oporretan. Lehenengo autoa izan zuen Manolo Gisasolak eta nolakoa zen azaltzen du. Baita haien oporrak ere.

Transkripzioa
-Hospederixia bazeuan ni etorri nitzanian.
-Oin Kolonixak darena?
-Bai, bai. Ba hortxe bertan [...]. Goixan dao, habitaziuak pe egon biha dabe, baiña orduan ez, behia zan bakarrik. Ta egongo zien ba bost bat kuarto edo, haundi-haundixak. Osea zian haundixak kuartuak eta han familixia egoten zan, "por ejemplo"...
-Jentia joaten zan bakaziñuetan.
-Bai, bai. Bakaziñuetan joaten zien eta. Klaro, ez zeuan oingo moduan kotxerik eta. "Por ejemplo" honetxek zeukan kotxe bat, lenengo kotxia honena etortzen zan, Manolo Gisasola. Ta manibelakin emoten jakon holan. Akordatzen naiz joaten zienian, zapatuan etorri Arratera eta gero joaten zien domeka gabian Eibar aldera.
-Hori gizonak?
-Bai, gizonak. Eta osabak, tiok, jasotzen zaban hola sotania eta ematen zion manibelari, bera barruan dauala, bestela ezin zeiken arrankau kotxia. Hola eitten zan maniobria orduan. Eta hori zan lenengo kotxia Arratera joaten zana.

2. Kamioietan Arratera

- **Erref**: EIB-043/007
- **Iraupena**: 0:00:40. **Hasi**: 00:10:08. **Bukatu**: 00:10:48
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Auzoko ospakizunak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Beste garraio batzuk

Laburpena:
Lagun asko igotzen zen Arratera jaietan. Hasieran oinez igotzen ziren. Gero, kamioiak ipini zituzten.

Transkripzioa
-Orduan jendia Eibartik bakaziñuetan agostuan eta...
-Bai, bai. Eta gero jaixetan be joaten zan jentia. Oiñez, lenengo oiñez dana joaten zan, egualdi onakin da hori, baiña gero hasi zien kamioiak joaten,

lenengo kamioi batzuk, Larraza edo esaten zion bati. Bai Angel, Angel Larraza(s) uste dot zala.
-Orduan jentia igotzen zan jaixetan...
-Jaixetan bai, kamioiak ipintzen zittuen banku luze batzuk eta hantxe jentia joaten zan.
-Egun pasa?
-Egun pasa ta familixak bazkarixakin-da.

3. Arrateko ostatutik Eibarrera erosketetara

- **Erref**: EIB-043/009
- **Iraupena**: 0:01:11. **Hasi**: 00:11:18. **Bukatu**: 00:12:29
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Udala
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:
Arrateko ostatuaren eraikuntza Eibarko Udalarena zen. Bertan zerbitzatzen zuen Maritxu Olarrak eta bere lanak nolakoak ziren kontatzen du. Eibarrera erosketak egitera bajatzen zen egunero.

Transkripzioa
-Eta Hospederixia zeiñena zan, aiuntamentuana?
-Aiuntamentuana. Tion arrebiak [zeukan] hartuta, baiña izatez aiuntamentuana da hori beti. Oin ez dakit, oin be aiuntamentuana izango da porke koloniak etortzen dia ta hori, ba hori aiuntamentuana orduan be.
-Zu han zerbitzen ibili ziñan?
-Ni han zerbitzen naban, bai. Lenengo etorri nintzan umiak zaintzera baiña eitten naban danetik porke ein in biha zan, ezta. Ta gero haunditxuao, pare bat urte gehixao edo nakazenian ba Eibarrera astuakin-da gauzak eruateko, errekauak, dana astuakin eruan biha zan.
-Zu Eibarrera jaisten ziñan errekauak eittera, erostera.
-Errekauak eittera, bai.
-Basarrittarrak jaixten diran saltzera baiña zu erostera.
-Bai. Ni erostera joaten nintzan. Eta bueno, hor ibiltzen nintzan astuorrekin domiñau ezindda. Batian sartzen nion, hori egoten da ba hola zulo batekin, alkantarillakua edo ez dakit ze izaten dan, kuadrautxo bat, eta dendian aurrian sartzen nion han eta igual ataratzen zaban eta ai ama! Orduan ez zeuan hainbeste aguazil be ta, trafikoik be ez.

4. "Pausoen" bidea

- **Erref**: EIB-043/010
- **Iraupena**: 0:00:38. **Hasi**: 00:12:29. **Bukatu**: 00:13:07
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Bideak

Laburpena:
Arrateko "Pausoetatik" bajatzen eta igotzen zen Eibarrera erosketak egitera, astoan. Orbeko bidea ere aipatzen du.

Transkripzioa
-Nundik jaixten ziñan?
-Ni Azitaindik. Pasuak badaure ba? Pasuetatik. Aldapa haundixa dao, e, baiña handitxik. Gero badao beste bat Orbetik, beste bide bat, baiña beti hortik bajatzen giñan. [...] baten bajatuko giñen bestetik be baiña.
-Eta igo be bai?
-Eta Kantabrianekuak eta Zesteroko beste baserri bat eta. Bueno, juntatzen giñan hiru bat edo batzutan, bestetan bakar-bakarrik igual da. Igual astuak ezin eruan dana eta noberak lagundu bihar ta danetik. Baiña halaxe zalakuan. Hobeto besterik ez zeualakuan gaiñera, e. "Qué cosa".

5. Arrateko ostatua barrutik, "Ospederixia"

- **Erref**: EIB-043/011
- **Iraupena**: 0:02:38. **Hasi**: 00:13:07. **Bukatu**: 00:15:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Hotelak eta pentsioak

Laburpena:
Arrateko "Ospederixako" lanak eta eraikuntza bera nolakoa zen azaltzen du.

Transkripzioa
-Eta Hospederixan egunero emoten zan jatordua?
-Egunero emoten zan udan etortzen zan guztiai. Gero neguan zela ez zan egoten, beraniantiak esaten giñuan guk honei, ezta, eta ez zan egoten jenterik bertan, ba orduan zatorrenai edo enkargua bazeuan-da. Jaixetan bai, jaixetan emoten zan bazkarixa. Honek Ereña-Gisasola ta joaten zien jaiero-jaiero, bai; horrek bixok joaten zien eta osabakin bazkaltzen zeben sukaldian, han koloniako sukaldian, akordatzen naiz.
-Eta Kolonixia barrutik eta zelakua zan, akordatzen jatzu?
-Bueno. Ba zan normala. Goixan ganbaria zeukan, oin "por ejemplo" kuartuak eta. Ez dot nik ikusi, pentsa eizu, hainbeste bider egon naiz Arraten da ez dot ikusi oin zela dauan. Behia bai baiña goixa ez. Eta behian zeuren horrek kuartuok. Bat bi hiru lau bost. Bost, bai. Eta kuartobaiño haundi bat zeuan, bi kuarto ondoren, ta hantxe arreglatzen zan jentia. Gaur beste lujo ez zeuan-ta; ez dakizu ba.
-Eta sukaldia-ta be dana...
-Bai. Sukaldia-ta honutzao. Osea ke. Hori izango zan, bueno, honek kuartuok, ezta? Hamen barra, eta hau dana tabernia. Sarreran, bai. Atia badauka ba, hori dana zan tabernia. Eta klaro, erdittik holan mahixak eta gero bestia mostradorera; erdittik hara mostradora ta bakizu, jentia txikituak eta hartzen egoten zien. Eta hamen danian ipintzen zien mahixak jentiandako-ta. Ta gero iñoiz itten zan barruan, bankete haundixa edo zanian, barruko kuartua desalojau eta han itten zeben beste komedore bat, ezta, barruko haundixan, lenenguan. Bai. Eta honek holaxen, hau porejenplo barra, ezta, eta hau kuarto haundixau libratzen zan bihar zanian eta gero ipintzen zan berriro porke neguan-ta be egoten zian banketiak eta. Eta horrek eitteko ta ba aurrez zakizun-ta kuartua libratzen zan. Ez dakit zela izaten zan, baiña jentia lo eitteko moduan berriro, baiña. Igual ez zan uda-udan, ostian neguan egoten zien banketiak gehixao ta. Astegunian neguan ez zan egoten, hola enkargun bat edo, ostian...

6. Donostiako eta Eibarko euskara

- **Erref**: EIB-043/015
- **Iraupena**: 0:01:25. **Hasi**: 00:18:19. **Bukatu**: 00:19:44
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:
Donostiako euskara eta Eibarkoa oso ezberdinak ziren.

Transkripzioa
-Donostian euskeraz egingo zenduen etxian?
-Bai, gurasuekin euskeraz eitten genduan.
-Eta Donostiatik hona etorri ziñanian?
-Ba txapurriaua eitten naban. Eneee! Han "lehiua" esaten genduan "por ejemplo" eta hamen "bentania", eta bueno. Gero ez bata eta bestia ondo. Eta oin be.
-Problemarik eta ez zekazun aitzeko?
-Ez, keba! Ez nakan. Gero Arraten be osabak eta beti, don Pedrok-eta euskeraz. Arrebiakin gehixao eitten naban erderaz, bera be Madriden egonda ta. Gero errezao edo ez dakit ba ze pasatzen dan, nahi barik joaten

zara erderara, ezta. Baiña euskeraz ondo ikasi genduan, gure gurasuak ez zekixen erderaz, ez zekixen-da. Halaxen da. Gure amak ikasi zaban nietuekin erderaz. Euskeria beti, eta gero nietuak hasi zianian ba harekin ikasi zaban erderaz.
-Zuri esaten zetsuen euskera rarua ta zekazula?
-Bueno, nik, e..., kontatzen ei eben: han hauxe esaten da ta bestia ta ene! Ta barre eitten zeben. Eske hain zan diferentia!
-Eta lehen gehixao.
-Bai, bai.
-Oin telebisiñua ta...
-Baiña orduan, bueno. "Padera" "por ejemplo" guk esaten giñuan zartaiñiari "padera". Eta holan. Gauza danak diferentiak.

7. Arrateko abade-etxea barrutik

- **Erref**: EIB-043/016
- **Iraupena**: 0:01:29. **Hasi**: 00:19:44. **Bukatu**: 00:21:13
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak

Laburpena:
Arrateko abade-etxea nolakoa zen orduan azaltzen du. Bertan bizi ziren osaba don Pedro abadea eta Maritxu Olarra.

Transkripzioa
-Esan dozu zuek bizi ziñaziela abadetxian.
-Bai. Hara joan biha zanian han, ezta, danok, eta gero abadetxian, negua ta abadetxian.
-Abadetxia zelakua zan?
-Abadetxia ba ointxe dauan morukua kanpotik, ezta. Ba zan sukaldia, osea pasillo luze bat, sartzen ziñan eskaillaretan gora; ez zara sekula egon han sakristixan, ez? Bueno ba ha kanpoko atia badao ba Ama Birjiñia dakana; bueno, handik sartu da holan joaten za sakristixara eta hemendik eskailleratik gora. Han eskaillaran jausi nintzan ez dakit zenbat bider. Oin horrek golpiok be etorriko dia artrosisantzako ondo. Eta joaten giñan gora ta pasillo luze bat sukalderaiño; gero zaozen ba han eskaillera batzuk han barrarako, ganbaran ba trastiak eta eukitzeko. Eta gero zeuren ba sala txiki bat, eta bat, bi, hiru kuarto. Matrimonixuak eitten zaban erdikuan umiakin eta bestian tiok eitten zaban "en el siguiente"; eta han sala txikixan gero amama ipiñi zeben, amama etorri zan gero basarrittik, bai, ta ni atzenenguan egoten nintzan.
-Amama don Pedron ama?
-Ama. Don Pedron ama gaizki zeuan bihotzetik edo jarri zan... Basarrixan bizi zan.

8. Arrateko elizako arkupeetan kioskoa

- **Erref**: EIB-043/020
- **Iraupena**: 0:01:45. **Hasi**: 00:23:35. **Bukatu**: 00:25:20
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak
- Lanbideak » Negozioak, dendak

Laburpena:
Arrateko kioskoan egin zuen lan: kandelak, gozokiak... saltzen. Taberna itxi ondoren jarri zuten kioskoa. Orduko bizimodua kontatzen du; meza latinez, ordutegia, ortua...

Transkripzioa
-Baiña gero beti Arraten. Elizan. Han kioskuan egonda egongo zara zu erosten-ta, ezta?
-Bai.
-Ba han egoten nitzan ni, ez zara akordatzen? Bai, kandelak saltzen ta goxokiak umieri-ta, eskursiñuak eta.
-Konta eidazu hori. Noiz ipiñi zenduen kioskua?
-Kioskua ipiñi baiño lehen... bueno, ni Arraten nauela, bakizu, ez zeuan han bizimodurik. Bueno, itten genduan ba, kontauko dotsut, arrebia hil zanian ba ""se acabó la historia del bar", haura laga zeben, eta don Pedrok ez zaukan koadjutorixarik, elizatik ez zaukan sueldorik. Ez. Gerora ipiñi zioen “media coadjutoría”. Gero ba zeoze elizatik ematen zioen, don Migel zanak edo. Orduan don Migel Lasa egon zan, uste dot orduantxe ta, eta igual ez dot ondo esango dana baiña orduantxe inguruan ipiñi zioen zera ta. Bien bittartian ba basarriko bizimodua. Ortua geunkan; nik goizian, mezia emon baiño lehen, mezia beratzietan emoten zaban berak; eta iñor etortzen bazan ez bazan, mezia beratzietan. Eta nik kontestau eitten nion mezia, latiñez orduan zan. Eta ni joaten nintzan ortura lenengo, jaiki ta ortura lanera mezako ordura arte, porke ez zaban nahi izaten goiz emoten porke bateron bat etortzen bazan, baserrittaren bat edo, beti egoten zan difuntua egon dala halako lekuan ta gero mezak eta bakixu; orduan diferente zan. Eta etortzen (bihar) bazan, ez bazan da.

9. Arrateko kioskoa

- **Erref**: EIB-043/024
- **Iraupena**: 0:02:06. **Hasi**: 00:26:39. **Bukatu**: 00:28:45
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Negozioak, dendak
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Merkataritza, dendak (kokapena)

Laburpena:
Arrateko bizimodua aipatzen du. Gozo-denda nolatan zabaldu zuten kontatzen du: irudiak, kandelak, gozokiak...

Transkripzioa
-Orduan bizimodua ataratzen zenduen hasiera baten behintzat ortutik eta zuen txarrixak.
-Bai, bai. Txarrixak bi izaten zien, bat saldu eitten genduen. Hori ez zan urte askuan izan, e, bost bat urte edo txarrixak.
-Eta orduan pentsau zenduen kioskua ipintzia?

-Gero umiak eta. Gero eskursiñuak eta hasi zien da lantzian behin etortzen zien igual ba ume batzuk eta: “En este pueblo no hay ni caramelos”, nik entzun nion bati egun baten. Eta esan nion tiori: “zu don Pedro, hauxe ta hauxe entzun dioet umieri eta ez litzake gaizki egongo ezta, e...”. Eske ez dauenian, ez dakizu, dana akordatzen jatzu ta. Ze begittantzen jatzu holan zeoze ipiñiko bagendu umiendako ta”. “Ene! Idea ona da ba. Ikusiko dou ba, ikusiko dou”. Ta bueno, holaxen geratu zan-da. Gero halako baten akordau jakon. “Bakizu ondo egongo litzakela -medaillak-eta bazeukazen berak han sakristixan batzuk, baiña- hori armarixuori atara elizpera domeketan-da, hortxe ipiñi leikez”. “Bai baiña hor egoten dan haiziakin”, ta holan da. Bai baiña haura itxi ezkero eta ez dakit zer, eta bueno, holaxen. Lenengo hasieria hoixe zan, atara kanpora gauzak.
-Mahitxo bat edo.
Bai, mahixa ta gero holan paretian ipintzen gendun beste baldan moduko batzuk, eta han ba ia eskatzen zien, etortzen zien biajantiak be Zaragozatik imajiñak eta saltzen eta...
-Eta kandelak.
-Bai, gero kandelak bai, batera zian kandelak be. Eta gero han ipiñi han txintxilizka eta eskatzen otsuen, ta behian kajan edo ahal dan moduan-da. Gero urtietara akordau jakon ba ipintzia, dendatxo bat ein elizpian. Batzuei ondo begitantzen jakuen, beste batzuei ez, baiña ondo etortzen zan santuarixuai laguntzeko, porke bakixu lehen hori zaharra zeuan eta gero ba berrittu zan pixkaka-pixkaka.

10. Gozokiak, kandelak eta opariak salgai

- **Erref**: EIB-043/027
- **Iraupena**: 0:00:45. **Hasi**: 00:30:48. **Bukatu**: 00:31:33
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Lanbideak » Negozioak, dendak

Laburpena:
Arrateko kioskoan gozokiak, kandelak eta opariak saltzen zituen.

Transkripzioa
-Dendan eta zer saltzen zenduen gehixen-gehixen?
-Ba gehixen kandelak eta zera, santuarixoko gauzak. Medallak eta estanpak eta gero etxian eukitzeko adornuak eta hola. Bai, gero gozokixak asko umiak zoiazenerako ta. Gero mantekaua beste kamara bat edo bi; udan bi eukitzen genduzen. Eta eskursiñuak etortzen zienian hantxe laurak arte edo. Bazkaldu be ein barik benga. "Maritxu dáme esto", ezautzen nabenak eta bestiak "señora, señora!", ta holan, pozik, ai!, oso pozik. Umiak oso zerak dia, oso maitagarrixak.

11. Ortua eta txerritokia bizi irauteko

- **Erref**: EIB-043/028
- **Iraupena**: 0:03:25. **Hasi**: 00:31:33. **Bukatu**: 00:34:58
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Merkataritza, dendak (kokapena)
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:
Arrateko abade-etxe ondoan ortua eta txerritokia jarri zuten bizitzeko; ostatua itxi ostean bizi iraun egin behar zelako. Nolakoak ziren Arrateko inguruak kontatzen du.

12. Abade-etxeko inguruak

- **Erref**: EIB-043/029
- **Iraupena**: 0:01:08. **Hasi**: 00:34:58. **Bukatu**: 00:36:06
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:
Arrateko abade-etxeko lorategia eta Arrateko eskola non zeuden eta nolakoak ziren aipatzen du. Baita bertako eskola eta maistra ere.

13. Arrateko eta inguruko auzo eskolak

- **Erref**: EIB-043/032
- **Iraupena**: 0:01:49. **Hasi**: 00:36:54. **Bukatu**: 00:38:43
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola

Laburpena:
Arrate bailarako umeak joaten ziren Arrateko eskolara. Gaueko eskola ere eman zuen Don Pedrok. Mandiola bailara, Arrate bailara... San Pedrokoak ez ziren etortzen San Pedron bertan bazutelako eskola. Agina aldekoak etorriko ote ziren aipatzen du. Santa Kurutzeko eskola gerora izan zela dio.

Transkripzioa
- Eskolia ze zan, Arrate balleko umiak-eta bertara juten ziran?
- Bai, bai, danak, neska ta mutil, ta haundixau ta txikitxuauak. Eta gero, aurretik, ni jun aurretik, gabeko eskolia emoten ei zaban tiok eta Andres guria be etortzen ei zan eskolara.
- Orduan Arrate ballekuak eta San Pedro ballekuak be bai?
- Ez, San Pedro ballekorik ez dakit. Mandiola ballia, Arrate ballia… porke San Pedron be bazeuan. San Pedron be bazeuan, porke nere gizona be ibilitta zeuan San Pedron. Arratera etortzen zian gabian, “pues como…” aparte, zeozer ikastera. Ta gero hasi zan Andres gabian Maristetara Elgoibarrera juaten basarrittik. Eta egualdi txarra zeuanian bialtzen zeben ta egualdi ona zeuanian “ezin lei jun, e, egualdi ona daok eta gaur biharra”. Gero jun, por ejenplo, iluntzixan jun gabeko turnora ta “domiñuan eingo juau?” zera, maristiorrek, ta, ba, domiñuan. Eurok pozik; domiñuan “adiós escuela”. Ta halaxen. Ordungo bizimodua, ba, barregarrixa.
- Eskola horretan orduan, alkartzen ziran Arrate ballekuak eta Mandiola

ballekuak. Ume asko? Orduan dexente izango zan.
-Bai, ta Agiña aldetik be ez dakit etorriko zan, baña Agiñan be bazan eskolia, baiña...
-Eta Santa Kurutzen ez zeuan?
-Bai Santa Kuruzkuak be Arratera, Mandiola ballia-ta dia horrek.
-A Santa Kuruzko eskolia ya...?
-A, bueno, bazeuan baiña uste dot ez zeuala /etzeuala/ maisurik orduan oindio. Gero igual bai, gero ematen zan zerian, Santa Kurutzen.

14. "Tiro pitxoia"

- **Erref**: EIB-043/033
- **Iraupena**: 0:01:12. **Hasi**: 00:38:43. **Bukatu**: 00:39:55
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:
Arrateko eskola bota eta "tiro-pitxoia" eraiki zuten, 50 hamarkadan.

15. Kamioiak Arratera

- **Erref**: EIB-043/034
- **Iraupena**: 0:01:23. **Hasi**: 00:39:55. **Bukatu**: 00:41:18
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autobusak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Beste garraio batzuk

Laburpena:
Gizartearekin batera Arrateko bizimodua ere aldatu egin zen. Kamioiak igotzen ziren Arratera jendea igotzeko eta kamioi-gidariak ditu ahotan. Baita Arratera igotzeko ipini zituzten autobusak ere.

16. Don Pedro gidari lanetan

- **Erref**: EIB-043/036
- **Iraupena**: 0:00:55. **Hasi**: 00:41:59. **Bukatu**: 00:42:54
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Aldaketak eta arazoak
- Herria, azpiegitura » Garraioak » Autoak

Laburpena:
Gidatzen ikasi behar zuela erabaki zuen Maritxuk. Ordura arte Don Pedro abadea aritzen zen Arratetik jendea igo eta bajatzen.

17. Arrateko zelaiko konponketak

- **Erref**: EIB-043/038

- **Iraupena**: 0:01:04. **Hasi**: 00:43:33. **Bukatu**: 00:44:37
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak
- Aisia » Kultura » Musika

Laburpena:
"Txirloia" gaitzizena zuen abeslariaz eta koruaz aritzen da. Arrateko zelaian egindako konponketak aipatzen ditu.

18. "Partxua" baserria

- **Erref**: EIB-043/040
- **Iraupena**: 0:01:37. **Hasi**: 00:45:12. **Bukatu**: 00:46:49
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:
Arrateko "Partxua" baserriko argazkiak erakusten ditu . Oso baserri hotza zen eta gertaera txikiak aipatzen ditu. "Partxua" baserria ez zela bizitoki egokia iritzi eta bota egin zuten.

19. "Partxua" baserria bota ostekoak

- **Erref**: EIB-043/042
- **Iraupena**: 0:01:30. **Hasi**: 00:47:55. **Bukatu**: 00:49:25
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:
Arrateko "Partxua" baserria kendu eta bertako bizilagunak Amañara joan ziren. Baserria bota egin zuten.

20. Ostatua elizak erosi zuen

- **Erref**: EIB-043/043
- **Iraupena**: 0:03:03. **Hasi**: 00:49:25. **Bukatu**: 00:52:28
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Hotelak eta pentsioak
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Auzokoen arteko harremana

Laburpena:
Arrateko ostatua egin zuen Maria "itziartarrak". Gero, elizak erosi zuen. Don Pedro abadeak dirua batu zuen eta ostatua nola jarri zuen martxan kontatzen du.

21. Kantabria gerra ostean

- **Erref**: EIB-043/046
- **Iraupena**: 0:02:39. **Hasi**: 00:54:31. **Bukatu**: 00:57:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua

Laburpena:
Gerra ostean, Arrateko Kantabria baserria Maria Iraegirena zen. Gerora, saldu egin zuten. Etxearen kontra-kontra bazuen galeria handi bat: jantokia. Dominga zen bertako jabea eta Kantabria baserriaren izena nondik datorren azaltzen du. Ganadua eta ortua zituen.

22. Arrate eguneko mezak

- **Erref**: EIB-043/048
- **Iraupena**: 0:02:15. **Hasi**: 00:58:08. **Bukatu**: 01:00:23
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Jai-giroa » Auzoko ospakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:
Arrate Egunean meza asko egiten ziren, lehenengoa goizeko 7etan.

23. Arrateko goizeko meza 9etan

- **Erref**: EIB-044/002
- **Iraupena**: 0:01:44. **Hasi**: 00:00:26. **Bukatu**: 00:02:10
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak

Laburpena:
Goizeko lehenengo meza goizeko 9etan izaten zen, jenderik egon ez arren. Meza aurretik oiloak gobernatzen zituen Maritxuk. Meza latinez izaten zen.

Transkripzioa
-Lehen kontau destazu, mezak eta, zelakuak izaten ziran mezak? Baiña lehen, e?
-Aaa ni han neuanian, ba, bueno, egunerokua, ba, hori, bederatzietan. Badakizu, baten bat igual basarrikon bat etortzen bazan. Porke basarrixetan, osea, beti egoten zan batenbat hil dala edo... mezia enkargatzen zabana ta, bueno, ba, batenbat etorri bihar bazaban edo ez bazaban, behintzat bederatzietan ordua zan ta emoten zaban beatzitan.
-Eta egunero egoten zan jendia?
-Ez, bixok bakarrik askotan. Bueno...! Bai, ta egualdi txarrakin...
-Orduan jendia egon ez egon...
-Jendia egon ez egon, mezia. Bai, bai, mezia. Ni, ba, beti ez nitzan juaten, baiña igual meza aurretik, ba, klaro, gure jauna be hartu bihar ta —hori

sagraua izaten zan— armosauta ezin hartu ta lehenengo ortura bueltatxo bat... ez, oillueri emon jaten, ta horrek. Ba, ortuan pixkat, eta bueno, bederatzietako elizara. Elizakua ein ta gero armosau ta etxia jaso ta bazkarixa ta bueno... “sin terminar”.
-Eta mezia latiñez?
-Bai, latiñez. Latiñez. Ta kontestatzen gendun zeozelan. Nik banakixen dana, lo ke pasa es ke oin denboriakin ahaiztu eitten da, baiña..
-Orduan, gaiñera, kurutzera begira eitten zan, ez? Bizkarra emonda.
-Bai, bizkarra emonda, altarera begira. Bai. Lehen, badakizu, behian zeuan altaria. Bueno, ta goixan beste bat. Akordatzen zara goixan? Eskilleria zeuan ixotzeko ta gero Santo Kristua zeuan han.

24. Arrate Irratia 1959an sortu zuen Don Pedro abadeak

- **Erref**: EIB-044/006
- **Iraupena**: 0:03:15. **Hasi**: 00:06:20. **Bukatu**: 00:09:35
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Kultura » Aisia » Hedabideak » Irratia
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak

Laburpena:
Arrate Irratia Don Pedro abadeak jarri zuen. Lehenengo-lehenengo etxean bertan ipini zuen. Arrantzaleentzat eta baserritarrentzat irrati bat sortu nahi zuen, haiei laguntzeko. 1959 inguruan sortu zuten Arrate Irratia. Hasieratik euskara hutsean izan zen. Horrek arazoak ekarri zizkion eta bi aldiz itxi zioten. Irratiaren inguruko kontu teknikoak gerratean ikasi omen zituen Don Pedro Gorostidik.

25. Tiro Pichon ingurua 1950 inguruan

- **Erref**: EIB-044/008
- **Iraupena**: 0:01:25. **Hasi**: 00:11:05. **Bukatu**: 00:12:30
- **Multimedia**: bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Eraikuntzak eta azpiegiturak

Laburpena:
Bere argazki zaharrei begira Tiro Pichon inguruko terrenoko obrak azaltzen ditu.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.
2026-11-21

CC-by-sa | **Ahotsak.eus**
Badihardugu Euskara Elkartea
Markeskua Jauregia, 20600 Eibar
943121775 - ahotsak@ahotsak.com